

Esquerra i dreta

«El relleu de Cuevillas a la mesa del Parlament per part de Junts és un element més d'erosió d'un conglomerat que no s'acaba de compactar al voltant d'un projecte polític definit»

Vertebrar i fer consistent un espai polític i electoral en reconstrucció és molt difícil. Encara que es faci des del poder. El relleu de Jaume Alonso Cuevillas a la mesa del Parlament per part de Junts és un element més d'erosió d'un conglomerat que no s'acaba de compactar al voltant d'un projecte polític definit. Com anotava Dag Hammarskjöld al seu dietari fa 65 anys, "la rigidesa és sinònim de debilitat". I aquesta feblesa, que l'apel·lació habitual a la unitat ja no pot emmascarar, és un dels factors principals que retarda la formació de Govern.

Encara que un nodrit cor mediàtic afí continuï caracteritzant els problemes interns de Junts a "problemes de l'independentisme", cada dia es fa més evident la diferent consistència organitzativa, analítica i propositiva de cadascun dels tres principals actors polítics de l'amplíssim ventall independentista.

La maduresa i la vitalitat d'una opció política poden expressar-se de moltes maneres. I podem resseguir-ne l'evolució atenent a diferents paràmetres o indicadors. Els resultats electorals són, és clar, dades fonamentals. Ens proporcionen precisions que difícilment podríem obtenir per altres vies. Però no ho expliquen tot.

Globalment, la força de l'independentisme a Catalunya no decau. La seva progressió, això sí, s'ha fet més lenta i vacil·lant, més tensa i malhumorada que durant el cicle 2010-2017. Les imatges de marca més aglutinadores, com la "revolta dels somriures" o "independentisme = democràcia+civilitat", s'han anat difuminant. I centenars de milers de votants sobiranistes del 2017 van optar per quedar-se a casa fa dos mesos. Però l'independentisme va sortir reforçat en percentatge de vots el 14-F i disposa d'una majoria parlamentària pendent d'impulsar un nou Govern. Fora ben lògic aprofitar la conjuntura per restituir el prestigi perdut a les institucions disponibles, com a instrument efectiu per reivindicar-ne de noves i plenament sobiranes. Renunciar al poc que tens per inflar les fantasies del que voldries pot esperonar alguna fe, però no és gaire propi de la política.

Per què costa tant de tancar el pacte de Govern de les formacions independentistes? S'han esgrimit respostes de tota mena i calat: des del diferent diagnòstic sobre els "fets de setembre i octubre del 2017" o les estratègies que cal defensar a Madrid fins al repartiment d'àrees de responsabilitat al nou Govern o el paper de Puigdemont i el Consell per la República. D'acord. Però hi ha raons de fons que em semblen més decisives; i que potser permeten entendre millor les arrels de les altres diferències. N'assenyalo una.

Encara que els perímetres militants de cada formació -ERC, Junts, CUP- són imprecisos, hi ha maneres molt diferents de concebre el paper social transformador de l'independentisme en relació amb els altres moviments socials. I hi ha també concepcions diferents del sentit de l'acció política, i sobre el significat de la independència i la república. Hi ha opcions que fixen l'objectiu de la independència, considerant l'existència d'una nació prèvia i ben definida fins i tot al marge de la consciència i la voluntat dels que en formen part en cada moment, per poder donar sentit a una proposta política general. I hi ha opcions que parteixen d'unes propostes polítiques generals i que, compromeses en la continuïtat i la permanent redefinició de la nació, conclouen que la independència en forma de república és el millor camí cap a l'apoderament dels sectors populars i la realització de les transformacions que reclamen. En un cas, l'objectiu de la Independència és el punt de partida; en l'altre, l'objectiu de la independència és el punt d'arribada.

La filiació d'aquestes dues legítimes posicions remet a grans tradicions ben distingibles. La primera recull un llegat més conservador, de vegades resistent o de perfil historicista en relació amb algun passat que es voldria actualitzar i renovar. La segona s'arreglera més aviat amb les posicions de caràcter progressista que, respectuoses amb el passat, orienten la seva acció, sobretot, cap a un nou consens social i nacional lligat a un projecte de futur.

En la primera hi ha més elements del nacionalisme propi dels estats-nació i la preocupació de les dretes per reproduir els subjectes històrics damunt dels quals ja han forjat alguna mena d'hegemonia. (La possibilitat que Junts hagi començat a perdre-la dins de l'independentisme és fonamental per explicar el seu comportament d'aquests dies). En la segona posició hi ha més elements dels processos d'emancipació de subjectes colonitzats o negats pels poders del passat, i la disposició a recollir-ne l'espai històric i polític com a base per a la construcció d'uns nous subjectes i hegemonies. En el primer cas, la República és simplement la forma que pren un estat-nació nou, el propi. En el segon cas, la República és l'emanació institucional del nou consens social de base popular.

Dreta i esquerra, doncs? Segurament no és tan senzill. Però quan Elsa Artadi, coincidint amb el sarau de la mesa del Parlament, evita qualsevol precisió en polítiques socials i considera que l'acord d'ERC amb la CUP "no ens interpel·la", mentre insisteix que cal una estratègia compartida a Madrid, ens dona algunes pistes.

Pere Aragonès va assumir la interinitat presidencial amb volguda discreció. Fins a la conferència del 4 de març i els seus dos discursos d'investidura. En aquestes intervencions va exhibir determinació i va dibuixar un projecte. Va tenir en tot moment presents els acords amb la CUP. Era un projecte d'esquerra. Si hi ha realment un projecte equivalent a considerar, o bé aspectes específics a incorporar al programa de Govern, estaria bé que Junts ho expliqués aviat. Perquè, tornant a Hammar skjöld, "si vols tenir tot el dret a ser indulgent amb els altres, abans cal que siguis estricte amb tu mateix".